



Národní knihovna  
České republiky  
National Library  
of the Czech Republic

tisková zpráva

# Archa I je připravena k cestě na Ukrajinu

18. 12. 2024

**Praha, Hostivař: Předáním Archy I Ukrajině bude završen první milník projektu Archa. Ten vznikl před více než rokem ve spolupráci Ministerstva kultury ČR, Českého výboru ICOM a Národní knihovny ČR za podpory soukromých dárců. Jeho cílem je pomoc Ukrajině při záchraně jejího kulturního dědictví. Speciální mobilní kontejner bude sloužit ke konzervaci vzácných rukopisů, knih a archivních dokumentů, které byly během konfliktu poškozeny nebo jsou ohroženy vlivem externích podmínek.**

Finančními partnery projektu Archa I jsou MND a.s., Nadace Karel Komárek Family Foundation a Libor Winkler a jeho přátelé.

*„Před rokem jsme informovali o tom, že Archy vybudujeme. Vláda ČR a Ministerstvo kultury od samého počátku ruské agrese Ukrajinu podporuje. Pomoc Ukrajině při záchraně jejího kulturního dědictví je velmi důležitá. Archa je výsledkem skvělé spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru. Právě mobilní pracoviště ochrany knihovních fondů, konzervace a digitalizace pomohou Ukrajině překonat ztráty, ke kterým od počátku ruské agrese dochází. Děkuji partnerům, kteří umožnili vznik Archy I. Bez jejich finančních darů by vybudování Archy nebylo možné,“ uvedl ministr kultury Martin Baxa a doplnil: „Kulturní dědictví každé země je otiskem její historie a národní identity. Archa dává naději, že se některým ztrátám podaří zabránit.“*

Generální ředitel Národní knihovny České republiky Tomáš Foltýn doplňuje praktické informace: *„Mobilní pracoviště ochrany knižního kulturního dědictví bude na Ukrajině fungovat pod patronátem Národní knihovny Yaroslava Mudrého a Ukrajinské knihovnické asociace. Tyto organizace mají již*



*nyňí zpracovaný jasný plán dislokace pracoviště u konkrétních knihoven a dalších paměťových institucí v rámci Ukrajiny. Tento plán, ani další informace o převozu mobilní jednotky však nelze v tuto chvíli veřejně sdělovat, neboť naším cílem není jen pomoci zachraňovat knižní kulturní dědictví Ukrajiny, ale také myslet na bezpečnost mobilní jednotky i v ní pracujících odborníků. I takto zaměřená kulturní pomoc může být cílem přímého napadení a s ohledem na probíhající válečný konflikt je jistější u těchto informací držet jisté komunikační embargo. Přesto Tomáš Foltýn připojuje několik detailů: „Naši ukrajínští partneři nás budou zpětně informovat, kde Archa I působí a jak konkrétně pomáhá. Zároveň je třeba podotknout, že spolupráce mezi Národní knihovnou ČR a ukrajinskými knihovnami je zamýšlena jako dlouhodobá – již bylo podniknuto několik online školení pro obsluhu pracoviště a řada dalších akcí. Ty budou pokračovat i nadále, jak fyzicky na místě, tak za pomoci moderních technologií vzdáleně.“*

*„Jako velvyslanec svobodné a nezávislé Ukrajiny jsem hrdý na to, že máme takové skutečné přátele, jako jsou Češi. Češi ze své vlastní historie dobře chápou, co je Rusko a jak se ruský imperialismus snaží zničit svobodu a demokracii. Ukrajinské kulturní dědictví je nedílnou součástí celé evropské a světové civilizace, představuje přínos pro celou Evropu i svět. Toto mobilní zařízení pomůže Ukrajině zachovat tištěné kulturní dědictví. Za všechny zločiny proti ukrajinskému národu bude Rusko jednoznačně potrestáno, aby se taková genocida nikdy v budoucnosti neopakovala,“ s díky uvádí velvyslanec Ukrajiny v České republice Vasil Zvaryč.*

*Karel Komárek, zakladatel Nadace Karel Komárek Family Foundation k projektu říká: „Ochrana kultury v časech války hraje klíčovou roli jak pro zachování identity národa, tak pro udržení jeho naděje na obnovu. Kvůli poskytování nezbytné humanitární a vojenské pomoci Ukrajině jsou rozpočty jednotlivých států i finanční možnosti neziskových organizací již napjaté. Proto je v této době zapotřebí hledat nové cesty, jak ukrajinské kulturní dědictví ochraňovat. Jednou z nich je partnerství soukromého a veřejného sektoru, díky němuž vznikl právě projekt Archa. Ten pomáhá zmírnit ztráty, které Ukrajina v kulturní sféře utrpěla, a zároveň slouží jako model pro ochranu kultury v globálním měřítku.“*

*„K Ukrajině mě váže vztah nejen pracovní, neboť zde máme několik zajímavých byznysových projektů, ale především vztah osobní. Mám zde mnoho přátel, s manželkou jsme tuto zemi procestovali a opravdu si ji zamilovali – nejen pro její krásnou přírodu, ale i pro její jedinečnou*



*kulturu. Zpráva o ruské invazi mě proto velmi zasáhla a další šok přišel, když jsem zjistil, že ruská vojska cíleně ničí ukrajinské kulturní památky. Můj finanční příspěvek k projektu je tedy pro mě způsobem, jak podpořit zachování kulturního dědictví Ukrajiny, které nesmí být zničeno. Věřím, že konzervace poškozených památek přímo v terénu a digitalizace vzácných dokumentů pomohou uchovat tento neocenitelný odkaz pro budoucí generace. Považuji za nezbytné, abychom stáli při Ukrajině v těchto těžkých časech a pomohli ochránit poklady, které nepatří jen Ukrajině, ale celému světu,“* připojuje Libor Winkler.

Odborným garantem realizace Archy I je Národní knihovna ČR. Na její výrobě se vzhledem k tvrdým podmínkám, ve kterých bude působit, podílel Vojenský technický ústav.

Archa I - mobilní jednotka ochrany knihovnických fondů, byla na základě souhlasu vlády bezúplatně převedena Národní knihovně Yaroslava Mudrého uzavřením darovací smlouvy. Obdarovaný na území Ukrajiny následně zajistí využívání mobilní jednotky pro akutní a okamžité zásahy a ambulantní opravy literárních fondů. Už letos v říjnu bylo podepsáno memorandum o vzájemné spolupráci mezi Národní knihovnou České republiky, Národní knihovnou Yaroslava Mudrého v Kyjevě a Ukrajinskou knihovnickou asociací a rovněž darovací smlouvy mezi oběma knihovnami. Memorandum a darovací smlouvu podepsal za českou stranu generální ředitel Národní knihovny ČR Tomáš Foltýn. Za ukrajinskou stranu pak generální ředitel Národní knihovny Yaroslava Mudrého v Kyjevě Oleh Serbin a předsedkyně Ukrajinské knihovnické asociace Oksana Bruj.

## **Co je projekt ARCHA:**

Projekt Archa je součástí iniciativy Ministerstva kultury ČR Podpora ukrajinské kultury.

Projekty jsou konzultovány s Ministerstvem kultury a strategické komunikace Ukrajiny a vznikají na základě poptávky přímo z Ukrajiny. Vše zastřešuje Ministerstvo kultury ČR a Český výbor ICOM. Na projektu se podílejí soukromí dárci a iniciativa Zapojme Ukrajinu. Příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR – Národní knihovna ČR a Národní muzeum jsou realizátory všech tří Arch financovaných ze soukromých zdrojů.

Všechny projekty s hlavičkou „Archa“ jsou unikátními a technologicky špičkovými projekty, jedná se ve válečném prostředí o mobilní a snadno „přenosné“ pracoviště s nejmodernější technikou pro konzervaci i digitalizaci.



## **ARCHA I:**

Mobilní konzervační pracoviště určené pro záchranu listinného dědictví Ukrajiny. Toto pracoviště se bude zaměřovat na konzervaci vzácných rukopisů, knih, archivních dokumentů a dalších tištěných materiálů, které byly během konfliktu poškozeny nebo jsou ohroženy vlivem externích podmínek. Takové konzervační centrum zajišťuje, že tato cenná část ukrajinského dědictví bude uchována pro budoucí generace v co nejlepším stavu. Náklady na jeho realizaci jsou 10,5 milionu Kč. Zařízení zajistila Národní knihovna ČR díky příspěvkům MND a.s., Nadace Karel Komárek Family Foundation (ty společně přispěly částkou 5 mil. Kč) a pana Libora Winklera a jeho přátel.

## **ARCHA II:**

Projekt je zaměřen na digitalizaci písemného dědictví Ukrajiny. Digitalizace těchto dokumentů, kterou by konzervační pracoviště provádělo, je klíčovým krokem k jejich dlouhodobé ochraně. Vytvoření digitálních kopií nejen snižuje riziko ztráty původních materiálů, ale také umožňuje širší přístup k těmto zdrojům, což je důležité jak pro vědecké bádání, tak pro vzdělávání veřejnosti. Konzervační pracoviště je tak nezbytnou součástí celkového úsilí o obnovu a zachování ukrajinského kulturního dědictví, čímž přispívá k posílení národní identity a kulturní soudržnosti. Hlavním partnerem bude tamní Národní knihovna Jaroslava Moudrého a také Ukrajinská knihovnická asociace. Celkové náklady na projekt činí asi 12,5 milionu Kč; dosud se podařilo získat zhruba 3 miliony Kč, další finance jsou v jednání. I tento projekt realizuje Národní knihovna ČR.

## **ARCHA III:**

Projekt Archa III rozšiřuje původní záměr dvou pracovišť, konzervačního a digitalizačního, o pracoviště pro 3D skenování a je iniciativou Nadace Karel Komárek Family Foundation. Hlavním cílem je vytvoření mobilní digitalizační stanice – transportéru – pro 3D skenování cenných historických a kulturních předmětů. Transportér s posádkou tří osob se bude moci operativně pohybovat po celé Ukrajině. Vybavený dvěma digitalizačními stanovišti umožní zpracovávání menších exponátů uvnitř dodávky a zároveň exponátů citlivých na přepravu, nebo větších exponátů přímo v muzeích. Muzea tak budou schopna digitalizovat své cenné objekty – historické předměty, přírodní exponáty a další – v místech nejvyšší potřeby a vytvořit tak 3D kopie exponátů, které



Národní knihovna  
České republiky  
National Library  
of the Czech Republic

## tisková zpráva

mohou být následně použity pro další studium a zachování cenných předmětů v případě ztráty originálů. Zahájení projektu je naplánováno na jaro 2025. Projekt Archa III významně přispěje k ochraně a zachování kulturního dědictví Ukrajiny a poskytne místním muzeím nejmodernější technologie pro 3D digitalizaci jejich sbírek. Tento projekt je kompletně financován Nadací Karel Komárek Family Foundation a bude ho realizovat Národní muzeum.

Kontakt pro média:

Tisková mluvčí Národní knihovny ČR

Mgr. Martina Košanová

Ředitelka Odboru komunikace

+420 602 811 320

[martina.kosanova@nkp.cz](mailto:martina.kosanova@nkp.cz)

[www.nkp.cz](http://www.nkp.cz)